

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Lendavska ulica št. 61.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
in 80 mm ŠIRINE 1 K 50 v.

Neodvisen političen tednik.

IZHAJA VSAKO NEDELJO

VELJA PO POŠTI 18 K ZA ČAS DO KONCA
LETA 1920. — VSE ŠTEVILKE OD PRVE
ŠTEV. PA DO KONCA LETA STANEJO 25 K.

Posamezna številka velja **1 krono.**

Vogrski in slovenski právopis.

Vsaka številka prinesé tiste litere, štere so različne v slovenskem in v vogrskem právopisu. Tisti, ki ne vejo dobro po slovenski čtetí, si lahko s toga poglédnejo in potem do ležej prečteli naše novine.

Po ogrskem se piše	Po slovenskem se piše	Po ogrskem se piše	Po slovenskem se piše
C, CZ	C	SZ	S
CS	č	S	š
gy	dj	ty	tj
ly	lj	Z	Z
ny	nj	ZS	ž

Votum dávanja.

Prve državnozbornske volitve (követválasztás) v Jugosláviji so razpisane. Prvi državni zbor bo toliko važnejši, ker bo izdelal ustavo.

Te volitve bodo odločile, kako bo uravnana država. Odločile bodo, kdo bo na vladi v Beogradu in v Ljubljani. Naše želenje se morejo izpolniti samo, če nastopi vlada, ki jih sprejme za svoje.

Kakor si posteljemo, tako bomo spali. Kakor bomo volili, tako bomo vladani.

Kdor pa drži roke križem in čaka, da volitve za nas ugodno izpadejo, ta ni Prekmurec. Volitve brez vztrajnega dela ne prinese uspeha. Treba agitirati in učiti.

Treba pa tudi gledati, da vsak Prekmurec pride v imenik in pojde volit.

Sestava imenika.

Do dne 25. septembra 1920. imajo županstva sestaviti imenike volilcev po abecednem redu. Dne 26. septembra pošlje županstvo imenik v dveh prepisih tisti deželni (okrožni) sodniji, koji pripada.

V petih dneh vrne sodnija imenik županstvu, da ga razgrne javno v vpogled.

Kdo se mora vpisati v imenik?

Volilno pravico imjo vsi moški ki so do početka sestavljanja imenikov (recimo do 15. septembra 1920.) dovršili 21. leto in so v občini stalno naseljeni že 6 mesecev. Kdor je premenil bivališče tekom teh 6 mesecev, ne more biti nikjer vpisan. Če je šel kdo v aktivno vojaško službo, se s tem še ni izselil iz občine. Aktivni vojaki ne volijo. Če pa se ve, da bo aktivni vojak na dan volitve že odpuščen od vojakov, se ga mora vpisati v imenik. Še bolj seveda spadajo v imenik vsi, ki so ravno na orožni vaji. 16 dni pred volit-

vami bodo morali vsi rezervisti biti puščeni domov.

Volilno pravico ima vsak Jugosloven in sploh Slovan, naj bo pristojen kamorkoli, samo da se je stalno naselil pri nas. Begunci imajo torej volilno pravico, če tudi niso še dobili domovinske pravice v Jugoslaviji. Drugače je z Madžari, ki med nami bivajo. Zakon glede njih pravi, da tisti, ki imajo po mirovni pogodbi pravico, da se izjavijo za madžarsko državljanstvo, nimajo volilne pravice. Madžari v tem zmislu so oni, ki po jeziku in plemenu pripadajo Madžarski.

Kdo izgubi volilno pravico?

1.) Kdor je bil obsojen zaradi nepolitičnega zločina, izgubi volilno pravico za pet let, če kaznen ne presega pet let, za deset let pa, če je kaznen še večja; 2.) kdor je bil obsojen zaradi pregreška ali prestopka iz koristolovstva ali nekaterih sicer nečastnih dejanj (tatvina, goljufija, poneverba, oderuštvo, beračenje, vlačuganje, sovodstvo), izgubi volilno pravico za tri leta po prestani kazni.

Kdo je izključen od volilne pravice?

Izključen je vsak, ki je pod skrbstvom, t. j. kdor je s pravomočnim sodnijskim sklepom, dasi 21 let star in torej polnoleten, vendar zaradi telesnih ali duševnih napak ali zaradi zapravljenosti, ostal pod očetovsko oblastjo, pod varuštvom ali je prišel pod kuratelo.

Razpoložitev imenikov.

Ko sodnija županstvu vrne potreben imenik, ga županstvo razgrne za osem dni javno na vpogled. Z oklicem, nabitim na občinski deski, razglasi, da je imenik vsakemu na razpolago, da ga na določenem prostoru, ob gotovih urah pregleda, prepíše in nato, če hoče, sam razglasi in natisne.

Imeniki pa bodo razpoloženi tudi pri deželnih (okrožnih) sodnijah, kamor dotična občina spada, osem dni po potrditvi.

Reklamacije.

Vsak pogledne, ali je vpisan v volilni imenik. Kjer zasledi krivico, vloží reklamacijo pri občini ali pa pri pristojni deželni (okrožni) sodniji.

Reklamacija se mora opirati na priloge, v katerih javne oblasti potrjujejo trditve v vlogi.

Starost 21 let potrdi župni urad.

Že nad 6mesečno bivanje potrdi županstvo.

Če se trdi, da je kdo pod skrbstvom, varuštvom ali očetovsko oblastjo, izda potrdilo okrajna sodnija. Če se trdi, da je

kdo izgubil volilno pravico, ker je bil obsojen, izda potrdilo sodnija, ki ga je obsojila.

Vzorec reklamacije.

1.) Da se kdo vpiše v imenik:

Županstvo v . . . . .

Zahtevam, da se imenik občine . . . . . za volitev v ustavotvorno skupščino vpiše tudi . . . . . (ime, priimek, stan, stanovanje).

On je Jugoslovan, star glasom priloženega krstnega lista že nad 21 let, biva glasom priloženega potrdila županstva že nad 6 mesecev v občini.

(Podpis in naslov pritožitelja.)

Priložen krstni list pod 1/1, potrdilo o bivanju pod 1/2.

2.) Da se/kdo izbriše:

Županstvo v . . . . .

Zahtevam, da se iz volilnega imenika občine . . . . . izbriše gospoda . . . . . (ime, priimek, stan, stanovanje, kakor je vpisano v imeniku).

Ta mož glasom priloženega potrdila županstva še ne biva v občini 6 mesecov

Ali pa: Ta mož je glasom priloženega potrdila župnega urada še ni 21 let star. (Podpis in naslov pritožitelja.)

Kaj ukrenete, če se kak urad brani izdati potrdilo?

Župniki in župani (gerenti) se nesmejo brániti nikomur izdati krstne liste in potrebna potrdila. Vse dotične vloge in potrdila so kolka proste in imajo namesto kolka le opomba „se rabi za volitve“.

Potrdilo se ima izdati v 24 urah potem, ko je bilo zahtevano.

Ako se župnik ali župan brani in preteče 24 ur, pa ni izdal stranki zahtevanega potrdila, se naj slučaj takoj ovadi orožniški postaji.

Kazen za župnika, župana, občinskega uradnika, sodnika itd., ki bi se branil dati za volilne namene potrebna potrdila brezplačno in kolka takoj, najdalje pa v 24 urah po vložitvi prošnje, je sodnijska, in sicer zapor od 30 dni do 6 mesecov in povrh še globa od 300 do 3000 dinarjev.

Prizadeti naj tudi pri glavarstvu zahtevajo, da ono takoj ukaže upornemu županu (župniku), da izda zahtevano uradno potrdilo.

Postopek z reklamacijami.

O reklamacijah odloča naprej županstvo, vendar ne urad ali župan sam, temveč komisija, ki sestoji iz župana, oziroma njegovega namestnika in dveh občinskih odbornikov, ki ju izbere občinski odbor. Kjer je občinski odbor razpuščen, odloča gerent z dvema izžrebanima sosvetnikoma,

V Prekmurju in kjer ni gerentskih sosvetov pa ves ta posel opravlja okrajna sodnija. Županstvo lahko tudi samo službeno popravi imenik. Vendar mora v tem slučaju opremiti ta sklep z javnimi listinami, ki dokazujejo, da ima vpisani volilec vse predpisane pogoje. Tako opremljen sklep pošlje sodniji, ki ga potrdi ali ovrže. Občina mora rešiti reklamacije v 24 urah. Rešitev izroči tistemu, ki se je pritožil, čim se on javi na županstvu. Ako je rešitev na škodo tretjemu, obvesti županstvo tudi njega v prihodnjih 24 urah.

Ako je županstvo (oziroma zgoraj omenjena komisija župana in 2 odbornikov) ugodilo reklamaciji, da se vpiše nov volilec, pošlje reklamacijo s sklepom sodniji, da ga potrdi ali ovrže.

Ako se ugotovi reklamaciji, da se volilec izbriše, obvesti se pritožitelja v 24 urah, izbrisanega volilca v 48 urah. Ta poslednji se v 24 urah more pritožiti na sodnijo. Spisi se takoj pošljejo na sodnijo.

Ako se reklamacija odbije, se obvesti reklamant in oni, proti kojemu gre reklamacija. Reklamant ima pravico, da se v 24 urah pritoži na sodnijo. Tudi oni, proti kateremu gre reklamacija, sme v tem času, ako se boji, da bi sodnija odločila drugače, še dati pismeno ali ustno na protokol izjavo, ki ž njo podpira svojo volilno upravičenost.

Ako je reklamacija odbita, ker ni pravih prilog, se lahko znova vloži s predpisanimi prilogami, seveda če še ni minula reklamacijska doba.

Vse rešitve vseh vrst s pritožbami in izjavami predlaga županstvo sodniji, ki končno odloči o reklamacijah in županstvu ukaže, koga ima vpisati ali izbrisati.

Ako županstvo ni dalo rešitve, se pritoži reklamant naravnost na deželno (okrožno) sodnijo, ki takoj zahteva akte od občine.

Po tej odločitvi ni nobene pomoči. Imenik je pravomočen, ko ga popravljenega županstvo dne 6. novembra 1920. zopet vpošlje sodniji in ga tam potrdi.

Kako se voli?

Volilna komisija je sestavljena tako: Predsednik je določen od državnega volilnega odbora v Beogradu. Člani so: en član voljen od občinskega odbora, dalje po en zastopnik vsake stranke, ki se poteguje za izvolitev. Tega priglasi stranka za vsako volišče posebe sodniji.

Že 27. novembra popoldne prevzame komisija od županstva imenike, škatle, kroglice — vse, kar rabi za provedbo volitve. Drugi dan se volitev začne ob 7. uri zjutraj in traja do 6 ure zvečer. V vsej državi so volitve isti dan in sicer na nedeljo 28. novembra 1920.

Voli se ne morda katerokoli osebo se hoče, kakor je to bilo dozdej, ampak le več oseb skupaj, ki so pravilno predložene od stranke. Voli se torej liste ene stranke. Vsaka stranka ima svojo listo s toliko poslancev, kolikor gre na volilno okrožje. Da bodo liste kandidatov prav sestavljene in pravočasno predložene, je skrb strank.

Pri volitvi ima vsaka stranka na mizi komisije svojo škatlo, na kateri je prilepljena njena lista. Za škatlo sedi vsake stranke zaupnik v komisiji. Skatla ima toliko široko cev, da moreš s pestjo vanjo. Ko pride volilec v sobo, pove na glas svoj priimek in svoje ime. Ker ni legitimacij, treba, da ga kdo od komisije pozna.

To je zlasti važno v večjih krajih. Na deželi bo itak vsak poznan od članov komisije, v mestih pa mora vsak volilec računati s tem, da ga pri komisiji poznali ne bodo, in mora vzeti s seboj kako listino, ki ž njo lahko dokaže, da je res on tisti volilec (n. pr. potni list, poselska knjiga, vojaški list, župansko potrdilo o identiteti, kako izpričevalo, ženitno pismo, krstni list itd. Najbolj gotovo drži listina s fotografijo). Če volilca nobeden ne pozna, se ž njim naredi zapisnik in se zahteva od njega listino za dokaz indentitete. Če se dvomi, jeli volilec res oni, za katerega se izdaja, volilna komisija z večino glasov sklepa o tem, ali se ga pusti glasovati.

Ta določba odpira pot zlorabam. Zato glejte, da so v komisiji dobri poznavalci ljudi in da imate dokazila s seboj! Vse se sicer vpiše v zapisnik, vendar se po toči ne izplača zvoniti.

Tako se more dogoditi, da pride volilec, pa je že pred njim nekdo na njegovo ime glasoval. Tedaj se ga ne pusti glasovati in se samo v zapisniku ta dogodek ugotovi, da more skupština pri odobrenju mandatov to upoštevati.

Predsednik ali en član volilnega odbora glasno pove volilcu, katera je škatla ene, katera druge stranke. Pri vsaki škatli pove, čegava je ta in ta lista. Lista v Ljubljani se imenuje po prvem kandidatu. Drugod pa, kjer morajo biti poleg splošnih kandidatov še kandidati z akademično izobrazbo, se lista nazivlje po prvem splošnem in po prvem inteligenčnem kandidatu. Na primer: predsednik reče: Ta-le je škatla lista Ivana Korenja in Josipa Poštena, na kar zastopnik te stranke v komisiji reče volilcu lahko še: to je namreč lista PKS. Potem se enako razloži nadaljnje škatle po vrsti, kakor stoje. Zdaj gre volilec z zaprto pestjo v odprtino vseh škatel od prve do zadnje in kjer je njegova stranka, tam pusti pasti kroglico in ven potegne zaprto pest. Ker se gumijeva kroglica ne čuje pasti, nobeden ne ve, koga je volil, če ni ravno prav velika neroda.

Ko roko iz zadnje škatle potegne, mora jo pokazati odprto, da se vidi, jeli volil ali ne.

Kdor bi ne hotel poriniti roke v vsako škatlo, ali bi pokazal, pri kateri škatli je pustil kroglico ali šel naravnost v škatlo svoje stranke, se pregreši proti tajnosti volitve. Kaznuje se ga s kaznijo 40 do 400 kron. Vse to je določeno, da ne bi mogel kdo volilcev siliti, da na kak način pri glasovanju pokažejo, kako volijo.

V Srbiji se je ta način volitve dobro obnesel. Pri nas treba veliko pouka in vaje, da ga bo kmetško ljudstvo razumelo. Če ga razume, bode gotovo storilo vse, da nihče ne pogodi, kako je volilo. Prej so volilcem skrivali legitimacije. Zdaj jih ni. Prej so jim popisovali, menjali in črtali glasovnice. Ponoči pred volitvijo je agitator hodil po hišah in izmenjal listke. Zene naščuvane od agitatorja so kradle možem listke. Zadnji hip so silili volilcem druge listke! Vsega tega ni več. Če je volilec pameten, bo hitro šel s pestjo v škatlo za škatlo in čisto malo odmaknil prst, da pade kroglica v škatlo. Odpirati pest na stežaj, ni treba, to se lahko spozna.

Vsaka agitacija mora ljudstvo voditi s poukom in praktično z novim načinom volitve. Ta način spoštuje svobodo prepričanja. Volilec se mora poučiti o kandidat-

nih listah, oziroma o strankan, ki tekmujejo, da se odloči za eno.

Nekaj splošnih opazk o volitvi.

Vsa dežela Krajnska z boroveljskim okrejem bo tvorila eno okrožje, ki bo volilo 14 poslancev, Štajerska, Prekmurje in Velikovec brugo okrožje, ki bo volilo 21 poslancev, Ljubljana pa 4 poslance. Glasovi oddanih vseh občinah enega okrožja se štejejo in vsaka stranka dobi toliko mandatov, kolikor jih ji sorazmerno gre po številu volilcev (proporc).

Torej, noben glas se ne izgubi. Tudi glas, odden v čisto nasprotni občini, pride v celotni račun in soodloča. Zato glejmo, da gredo vsi ljudje do zadnjega na volišče.

Iz srbskega volilnega reda smo prevzeli še drugo posebnost: Vsak četrti kandidat mora biti tak, ki je dovršil visoko šolo. S tem se hoče zagotoviti, da bo iz vseh okrajev enakomerno poleg ostalih poslancev tudi takih, ki imajo posebno izobrazbo. Ali je to prav urejeno ali ne, o tem se da govoriti, a zdaj moramo s tem računati, sicer so liste neveljavne. Zato bo vsaka lista (izven Ljubljane) imela najprej vse kandidate s splošnimi pogoji voljivosti, poleg pa še kandidate z visokošolsko izobrazbo.

Volilne dolžnosti ni.

Kaj velja glede svobode zborovanj in volitev?

Zakon o zborovalni svobodi z dne 26. januarja 1907., št. 18. avstr. drž. zak., ni razveljavljen. Poleg zakona z dne 15. novembra 1867., št. 135 avstr. drž. zak. o shodnem pravu, veljajo torej tudi njegove določbe.

Po § 4. shodnega zskona so shodi volilce v od dne razpisa volitev, kjer se ima govoriti z ozirom na volitve — če niso pod milim nebom — popolnoma prosti. Ti shodi ne spadajo med siceršnje določbe shodnega zakona. Za take shode n. pr. ne velja, da prihajajo nanje odposlanci politične oblasti, ki jih tudi razpustiti ali sicer ovirati ne morejo.

Shod se lahko skliče 1.) kot javen in vsakomur pristopen, 2.) ali kot javen pa omejen na somišljenike ene stranke, na člane kake organizacije, 3.) kot omejen le na vabljenega goste.

Od sklicatelja zavisi, če hoče, da se voli predsedstvo. Sklicatelj določi reditelje. On daje ukaze glede reda na zborovanju, če pa se je volil predsednik, jih daje ta. Kdor se upre sklicatelju, predsedniku ali rediteljem, zagreši prestop, za katerega ga glavarstvo kaznuje z globo do 200 kron.

Kdor se neopravičeno udeleži zborovanja, ki je omejeno na vabljenega ali da določeno skupino volilcev, in ga vključ poziv ne zapusti, se kaznuje z globo do 200 kron.

Kdor pa prepreči zborovanje volilcev (bodisi javno ali ne) s tem, da vanj vdere, da izrine navzočne, ali da se s silo upira formalnim zaukazom rediteljev, n. pr. da ima iti ven, se kaznuje od sodnije z zapornom od enega tedna do treh mesecev. Če pa se je to zgodilo po dogoru več oseb, ga zadene strogi zapor do 6 mesecev.

Volilni red ima stroge kazni za javne funkcionarje, ki ne vrše, kar jim volilni zakon predpisuje.

Kdor z nasiljem ali grožnjo koga spreči na volitvi, se sodno kaznuje do dveh let, če ni v tem dajenju še hujši zločin.

Kdor volilcu obeta ali ponudi kako darilo ali službo za to, da koga voli, bo kaznovan z zaporom do enega leta in z globo do 2000 kron. Tako bo kaznovan tudi volilec, ki je dar sprejel.

Kdor volileca prisili s silo ali grožnjo, da koga voli, se kaznuje z zaporom od dveh mesecev do dveh let in globo do 16.000 kron.

Volilec, ki se pri glasovanju nedostojno obnaša, se zapre do šest mesecev.

Kdor na volišču agitira z lažmi, širi slike, plakete in druga agitačna sredstva, se kaznuje z zaporom od dveh do šestih mesecev. Tako se kaznuje tudi, kdor s kričanjem ali pretnjo volilni odbor ali volilce sprečava na njihovem delu. Take ljudi mora predsednik z volišča odstraniti.

Slobodno kupovanje máre v Prekmurju.

Naše Prekmursko ljudstvo se je trno dosta čednilo, ka kak je to mogoče, ka eti prinas je mára tak fal, té, da na ovkráj Mure je dosta drakša, na priliko v Zágrebi je mára na živo vágo 20 K bila té, da eti v Prekmurju so naši »marhabaron«-ji za našo máro samo 7—8 K plačüvali. Ali meso so v mesnicaj dönok dragše dávali tej naši bogáti mesárje, kak pa na ovkráj Mure, gdé so dragše küpüvali máro. Naši mesárje in krčmárje tak delajo z nami, kak se njim vidi. V naši ošterijaj je strošek tüdi ednok dragši, kak na ovkráj Mure. Pred ednim letom, da so na živo vágo 12—15 K plačüvali, so nej dragše sekali meso, kak zdaj, da samo za 6—8 K küpüjejo. Zimost, da je falejša grátala mára, so se s »pozábili« tüdi falej meso sekati, ali jejstvino falej dati v oštariji. Márciuša, ápriliša t. l., da se máre cejna 2—3 K zdignola, meso so včasí 6—8 K zdignoli, jejstvino v oštariji so pa skoron ednok više zdignoli, n. pr. abonášom so na dén 3 K podignoli, s tém zrokom, ka je vse drágo: meso, mela, cukér itd. — Dobro! Ali zdaj, da je vse to dosta falejše, naimre mára samo 7—8 K, nej ka bi falej dáli strošek, ali ešče takši božen (držinski, cseléd!) strošek dájo za dráge peneze, ka či je rávno trno lačen, s silov more jesti. Cejne so tüdi nej glihne, ništernomi več, ništernomi pa menje računajo. Rávno tak so nej glihne cejne posebno po ošterijaj. Jeli de to ešče dugo tak trpelo? Dobro znájo naši mesárje in posebno krčmárje, ka to nej pravica, ka oni delajo znami siromáki té, da si oni milijone na küpe skládajo. Vi bogátci, ne bojite se Vi Bogá? Ne mogoče, ka bi tákši ljudjé meli drügoga bogá, kak samo peneze, peneze in peneze! Radi bi znali, ka dela verižniški urad, kakše dolžnosti sponjáva té urad? Gospodje, jeli ste ešče nej na pamet vzéli, ka je Prekmursko ljudstvo preveč nezadovolno?

Proti tomi je naš list, »Prekmurski Glasnik« dosta delo in je telko že pri deželni vládi z močjov demokračkih poslancov vödoprineso, ka od 28. sept. mao slobodno vsaki trgovec küpüje, šteri koncesijo má, nej samo vnovčevalnica (centrala) v Ljubljani in naš Gospod Benko v Murški Soboti, šteri so našoj mári tákšo cejno napravili, kakšo so oni ščeli. V tom deli je njih podpérala klerikálna stranka (Kmečka zvéza), štera že edno leto dugo naše kmete zapeláva s svojov organizácijsov.

Tak mislimo, ka zdaj do poslanci (követ) választáši bodejo, si naši kmetye trno morejo premisliti, na kakšo stranko dájo svoj votum.

To nam nonč praviti ne trbej, ka klerikálna kmečka zveza kelko kvára je napravila našim kmetom že v ednom leti poleg cejne naše máre. To tém gospodom nigdár ne pozábimo, kelko nás blodijo z masnimi gučami in za norce májo,

oni si pa v tom cajti napunjávajo svoje žepe. Ešče se to nigdár nej zgodilo, ka bi kda klerikálnski gospodje na pomoč bili sirmaškim vértom, ali z lejpmi, masnimi gučami vsigdár obečávajo, ali tüdi pomočti, to že nej.

Zdaj pa ešče Vás samo to pitamo, Gospoda v Ljubljani, ka si Vi mislite, Prekmurje je Vaš privilegium?

Novčevalnica je po kili 3—5 K dobička mejla pri našoj mári, mi smo pa sploh kšénki bilij prisiljeni odávati záto, ka naj ništerni se obogatijo. Vej mi známo što so tisti gospodje, naj si ne mislijo na to, ka bi se naskori s pozábili od njih. Vála demokračski stranki, štera se dosta trüdila, ka smo se ednok rešili toga. V krátkem cajti se máre cejna podigne, kak je po celoj Jugosláviji. Prido trgovci iz Hrvátškega, na štero lahko počákamo, da naše máre cejna pá 13—15 K bode. Mi se že naprej bojimo, ka naši mesárje in ošterjájšje, — šteri so na svoje žepe preveč pazlivi, — meso in jejstvino včasí na dupliško podignejo.

T—i.

DOPISI.

Dolnja Lendava, sept. 28.

Gospodarska zadruga in Čakovečki židov. Dnéva 17 septembra meseca, gládo si je Čakovečki židov brádo, ka je fal küpo cukér od krščanjske kmečke zadruga v Dolnoj Lendavi. Segá cukra je bilo 90 metričkij centov (9000 kg). Té cukér je bio za Prekmursko ljudstvo küpleni za 24 korone, pa je té cukér bio odáni židovi Löbli v Čakovec, za 63 korone pa 50 f. No, tisti dén je rávno lepo sunce sijalo, pa je g. komisár Lendavski odaleč dobro vido, kak se siromaški delavci mantrájo z žmetnim cukrom dokač ga nazáj v vagon skládajo. Da so že cukér šteli odpelati v Čakovec, na ednok so potniki zaglédali ka zadnji vagon v kraj jemléjo. Tisti gospodje, šteri se s tem cukrom kšeft napravili so se v pregiščo smijáli, na té velki dobiček, (okoli 250 jezero koron) na ednok bižijo, kak brez glave, eden esi, drügi tá, kak da se je ves cukér razmočo. G. Sever bežij g. Lendavskomi komisari naj se cukér püstij v Čakovec — ali nej je šlo — telefonējrajo s kuznimi očmij v M. Soboti g. komisari, tü so prvi čas nekaj napravili, ali tü njim je tüdi g. Lendavski komisár na prste stopo, pa je nazadnje li cukér ostao v Lendavi, níkaj ne je hasnilo, kak šté so se tej gospodje švicali, cukér je ostao Prekmurcom. Pitam vás prekmurci, jeli znáte kij je té cukér vam šteo kraj vzéti? To je tista krščanjska zadruga, na čeli s g. Severom; tisti, šteri vam vsigdár pripovedávle, da je najvékši krščenik, pa vaš najvékši prijáteo, to je tista družba i njéni gerent, šteri vam puno dávlejo z rečmij, a blágo za dráge pejeze, a ka bi vam mogli fáli dati to pošlejo židovi za dober dobiček. To so tisti klerikalci, šteri pod obrázom katoličancov punijo svoje žepe, a za vás jij ne je briga, či te rávno si nági pa bosí hodili, to so tisti, šteri zdaj okoli pošilajo svoje korteše, da naj njim dáte votume da de zabéranje poslancov (követov). G. Sever, šteri bi rad bio vaš poslanec, se strašno bojij, da ljudstvo ne bi zvedilo za njegova dela, pa je záto küpo v Lendavi se novine, štere so na svetlo prinesle, ka je bilo s cukrom. Drgoč, drági Prekmurci, da pride k vam g. Sever ali njegovi korteši, povejte njim, da lejko kortešējrajo pri Čakovskom židovi. A največ nás čüdi, da je eden dühovnik tüdi prijáteo tej lüdi, najmre g. Klekl p'ebánoš. Bolše bi bilo za g. Klekla, da se molijo za nesrečne grešnike, a ne da takše kšeftare pomagajo. Zdaj známo tüdi zakoj volo so tej gospodje tak velki neprijáteli »Prekmurskemi Glasniki«, záto ka na svetlo prinesé njuva dobra dela. Prekmurci, v kraj od tej gospodov!

NOVICE.

Napredovanje. G. gerent v Murški Soboti i policijski komisár Puš je naprej prišel. Imenovan je višjim komisarjem. Iskreno čestitamo.

V arest Murško Soboti so prignali ednega prekmurskoga vučitelja. Osomljen jeste, ka je v Ljubljani, kjer so se naši vučitelji učili slovenski jezik, ukradno ednomi svojemi pajdáši peneze.

Most prek Mure. V krátkem cajtu bodo pričeli staviti most prek Mure pri Dokležovju. Nabirajo se že delavci. Trebej bi bilo, ka bi se ceste od Sobote do Dokležovja in od Beltinc do Dokležovja v réd spravile. Drugače nemremo priti na most. Države in občine morajo iti na delo, da se delo cejlo nepravi ne pa na spol.

G. Sever v Dolnji Lendavi je poküpil, kak nam sporočajo, vse zadnje numere naših novin, samo, ka jih ne bi dobili ljudje v roke in mogli čteti. Ako g. Sever šče, mu vsakšo numero pošljemo 500 falatov ali ešče več. Ali na ta način ne bo zabranil, ka ne bi naše ljudstvo spoznalo, kak se je do zdaj delalo v Prekmurju. Záto, Prekmurci, čtite vsakšo numero »Prekmurskega Glasnika«.

Prekmurska Kmetijska Stranka obdržála bode to nedelo, 3. oktobra, po več vesnicaj Prekmurja javne gyülejše, da Prekmurec spozna, kak se je do zdaj Prekmurce samo izrablivalo in da vsakši Prekmurec ima mesto v Prekmurski kmetijski stranki. Pridite, Prekmurci, v obilnimem številu na te gyülejše.

Sladkor v Dolnji Lendavi. Kak pišemo na drügom mesti, g. civilni komisár je kraj vzeo cukér, šteroga je ščéla Gospodárska Zadruga v Dolnji Lendavi odati židovi v Čakovec. Želejmo znati, kam idejo penezi od cukra, ali Zadrugi ali držávi? Kak se ednomi blágo zapleni, penezi ne idejo njemi, ampak držávi.

Poleg Zagreba so gor najšli hamišne peneze delajočo fabriko. Zagrebška policija je zasledila v Vugrovcu pri Zágrebu edno družbo, štera je po 20 dinarih hamišne bankovce delala. Falšifikatorji so meli celo fabriko napravleno. 20 dinarske hamišne peneze delajo vse felé mašinami kemikolijami in klišeji. Hamišne peneze je policija doj zastávila 15.200 komádov. Napravili so 16.000 komádov po 20 dinarih bankovcev, v küp vrednosti 1.280.000 K. Ponerejevalci so ščeli té peneze v Beč odpelati i tam v prometu prinesiti. Doj zastávleni hamišni penezje se žmetno spoznajo od istinski právi penez. Voditel ponerejevolcev je židov Galovič.

Gornji Puževci. Naš mlinar Küzma je 2000 koron štrofa plácao za toga volo, ka je 10 % zrnja váme jemáo i ešče njemi vsakši, što je prinjem mlóo, mogo telko drv dati, kelko je zrnje vágalo. To je v takšo formo dupliška váma bila, záto ka so zdaj drva rávno tak drága, kak zrnje.

Našim trgovcam. Prosimo vse tiste trgovce, šteri naše novine prodávajo, vsaki mesec slednje dni naj znami račun napravijo. 20 % si naj doj potégnejo, ove peneze i oštánjene številke nam pa naj notri pošlejo.

Mariborska eskomptna banka v M. Soboti. Lüdje, či peneze ščéte v kaso dati, v imenüvanój banki dobite najvékši intereš, či vam na posido trebej, vzéti ali kakšo drügo délo máte s penezemi, tak se obrnite k toj banki.

Sprejem bolnikov v sobočko bolnico. V špital v Murški Soboti prihajajo še spojil betežni brez listka domačega župana. Naznanimo ljudstvi naj pošlje na vsak način z vsakim betežnikom listek (ceduljo domačega župana, kjer naj bo zapisano: Ime in krštno ime betežnika, rojstno leto, rojstno ves, kje ima domovinsko pravico, datum, pečat in podpis župana. Ako župan ne more na-

praviti tega listka, naj naprosi gg. duhovnika ali učitelje da njemu ga napravijo. Brez te čudljive špatal ne more sprejemati betezne ar tisti večkrat radi slabosti ali pa sploh ne vejo svojih podatkov. To je potem vzrok dolgotrajnemu dopisovanju.

Pri Prekmurski Glasnik uredništvu je že več takši ludi bilo, šteri so marciuša t. l. pri g. civilkomisarijati poleg čisti benez štemplanja prošnje notri dali. Se ljudje so se nam ob tožli, ka so oni siromacke, šterim bi vsem trno potrebno bili tisti penezi in trno lipo prosijo g. civ. komisara, či bi mogoče bilo té prošnje posiliti, kabi ešče se njim pred zimov naj té penezje vö menili, za štere bi si radi za zimo gvant i obüteo spöküpili.

POLITIČEN PREGLED.

MADŽARSKA. Kak je znáno, na Madžarskom je veliki beli teror, či štoj samo proti tomi edno reč povej, ga včasi notri zaprejo. Pred pár dnévami so na veliko boljševisko gibanje gor prišli, šteri so po celom orsági zvezo meli. V sakšem váraši so ništerne lüdi vküper spolovili in notri zapri poleg toga. Z toga se vidi, či vékši je beli teror, tak tüdi vsigdár več komunistov bodé, záto ka lüdjé so nezadovolni z takšem ravnanjem, kak Horthy-jeva banda ravna, toje ne za pávra, pa tüdi ne za delavca, v edno formo mantrájo národ tej krvávi grofovje in popevje. — Kak se čüje meseca oktobra do Madžari svoje peneze »Turule« vö dávali po 20—25 % doj potégnejo. Obrvim, da so 50 % kraj vzéli, s šterimi so svoje žepe napunili, ali vaulta je dönok nika nej bogša grátala. Té nove peneze Horthy-jov kormánj dá vö in nej bank. Tej penezje rávno takši bodo, kak so v komunizmuši beli penezji bili, štere je nišče nej ščeó vzéti.

Prekmurska zástava Horthy banditi.

Kak z Budapešta nam pišejo, pred krátkimi dnévami so madžarske novine to pisale, ka mi Prekmurci smo Horthyji zástavo poslali, šterém smo našo vörno pomiznost pred Horthy-jove noge položili. Radi bi znali, što bi to ciganjijo njim vörvo. Mi Prekmurski slovinci smo Horthy banditi nigdár nikšo zástavo nej poslali, pa či je štoj poslo, to so samo tisti fantja včinili, šteri so z naše držáve odskočili, poleg te bojznosti, ka so eti domá lagoje drva na ogen položili, od šteroga so se bojali ka bodo, nortri zaprejši.

GOSPODARSTVO.

Monopol Sladkorja. Kakor z Belograda poročajo, finančni odsek je sprejel predlog finančnega ministra novo dávkó (porcijo) od cukra. Držáva je cukér v monopolium vzéla in v trgovinaj se tak bode odávo, kak tobák. Našoj držávi na leto 8000 vagonov cukra trbej. V Jugoslaviji se ga

pri dela 5000. vagonov v 14. fabrikaj. Držáva od tej fabrik küpi cukér po 7 dinárov za kilogram. 3000 vagonov z drügi držáv notri správi. Té cukér se bode odávao po 11 dinárov, drakše nišče nede smeó tržiti. Orság pri cukri 160 milijonov dinarjev dobička dobi.

Miši in podgani skem se zaprávlajo? Ščemérom je nej tanáčno miši in podgani zaprávlati, záto ka zetim se trno lejko kvár zgodi pri mári. Ampak spéskov trávv štera se vse povsédi kre cesté se nájde. Z etov trávv se tak zaprávlajo miši in podgani, ka to imenüvao trávo etim stvarom vlüknjo skláčimo, na štero té stvarij hitro od vandrajo. Karbol tüdi od žené té stvari, takšo formo ka tisto mesto dje té stvari odijo, namažimo notri z klor vápna in z karbolom fküper naprávlenov tekočov. Ešče se lejko pripravljajo sprázeni ječmen sladkor in nej pogašeno vápno fküp zmešati. Eto na lečimo njim, pa vedno črepnjo vodo, po etom jesti do té stvari hitro žédne, na štero se trno napijejo. Od vodé se v njim vápno po gási, štero njim gvüšno smrt prinesé.

Listnica uredništva.

V. M. učiteljica, D. Bistrici. Vala lepa za vašo agitacijo.

F. J. Občinski urad Čekečka ves. Se številke smo vam poslali, peneze po pošti tüdi lahko pošlete, za dvakrat 50 koron, do konca t. l.

T. Kardos v Elizabethi, U. S. A. Peneze smo dobili na pol leta naročanje za Prekmurskega Glasnika, šteroga Vam pošilamo. Pozdráv Vam pošlemo, kak našemi prvomi amerikanskomi naročniki!

KUPUJEM

pšenico, žito, oves, ječmen, proso, hajdino ter méd in vosek, belice in sploh vse deželne pridelke po najvišjoj dnevni ceni vsaki dén. Na lagri mam vse felé špecerijsko blágo: melo, sol, cukér, kávo, žájfo itd. ter železnino, cveke, sekire, lopate, rasoja i. t. d.

FRANC ČEH

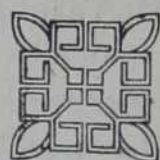
trgovina z mešanim blagom
= v MURSKI SOBOTI =
(prek od židovske cerkve).

Nova brivnica!

Konrád Donko v Murski Soboti, poleg Turkove gostilne, se priporoča gospodam uradnikom in sploh vsemu cenjenemu občinstvu.

BRATA v M. SOBOTI BRUMEN (blizu kat. cirkve)

trgovina z mešanim blagom.

PRIPOROČATA SVOJO
VELIKO ZALOGO MANUFAKTURNE IN DRUGE RAZLIČNE ROBE.

Kupujeta vse féle silje po najvišjoj ceni.

Štampilje

KATALOG FRANKO

ANTON ČERNE

graver

LJUBLJANA, Dvorni trg 1.

RAZGLAŠUJTE v »PREKM. GLASNIKI«!

Ivan Cmrečnjak

jermenar in tapetnik

v Ljutomeru (Glavni trg)

izdeluje razne konjske opreme, jermene za stroje, gamaše, žimnice (matrace), tapecira razno pohištvo, vozove itd. po najnižji ceni. Priporoča se za vsa, v to stroko spadajoča dela.

MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA

Podružnica Murska Sobota.

Centrala v Mariboru.

Ekspozitura v Rogaški Slatini.

Podružnica v Velikovcu.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje po $3\frac{1}{2}\%$. Vloge na tekoči račun obrestuje najugodneje. Daje posojila na menice, vrednostne papirje i. t. d. Kupuje valute in devize po najvišjem dnevnem kurzu ter izvršuje vse, v bančno stroko spadajoče transakcije pod najugodnejšimi pogoji.